

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

28 Ista sacratorum connubia pagina damnat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

C. V. ¶ Damnationem habebit, si nupserit, qua virginitatem vorat.

Idem contra Iovinianum, lib. 1.

Si a nupserit virgo, non peccat, non illa virgo, qua semet e Dei cultui dedicavit. Harum enim si qua nupserit, habebit damnationem; quia a primam fidem irritam fecit.

C. VI. ¶ Quae sanctimoniam se esse finxerat, habere non valet.

Item Nicolaus Papa ad Albinum e Viemen. ecclesie archiepiscopum.

Quod interrogasti de femina, qua post obitum mariti sui facrum, velamen super caput suum imposuit, & finxit se sub eodem velamine, sanctimoniale esse, postea vero ad nuptias rediit: bonum mihi videtur, quia per hypocrisim ecclesiasticam regulam conturbare voluit, & non legitime in voto suo permansit, ut poenitentiam agat de illusione nefanda, & revertatur ad id, quod spondidit, & in sacro ministerio permaneat, quod inchoavit.

C. VII. P A L E A.

Nam si consenserimus, quod omnia sacramenta ecclesiastica quicquidque, prout vult, fingat, & non vere faciat, omnis ordo ecclesiasticus turbabitur; nec catholice fidei iura consistunt, nec canones sacri rite observantur. Quid enim profuit, Simoni h. Mago baptismum sacrum fide suscipere, & in Christianitate permanens se finxisse, cum per Apostolum fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronuntiatum fuit? Ait enim, Pecunia tua tecum sit in perditionem; cor enim tuum non est rectum coram Deo. Poenitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui, in felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Ideo tales, nisi recipiant, spiritali gladio percutere censemus. Non enim fas est Spiritui Sancto mentiri, sicut Ananias, & Saphira mentiti sunt, & statim perierunt.

Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine Palea) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivozem. In Panormia autem est separatim.

C. VIII. ¶ In sacris ordinibus, constituti non ducant uxores, & si duxerint, separentur.

Item Calixtus Papa II.

Presbyteris, & diaconis, & subdiaconis, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdiximus: contracta quoque matrimonia ab hujusmodi personis disjungi, & personas ad poenitentiam redigi debere, juxta sacrorum canonum distinctiones iudicamus.

¶ Presbyteris. Hic canon inventus est in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento cuiusdam concilii ab Urbano secundo habiti, e. 2. ex eodem vero concilio sunt canon. Alienationes, 12. q. 2. & Paternarum, 24. q. 3.

¶ Hic distinguendum est, quod vocationem alii sunt simpliciter vocentur, de quibus Augustinus, & Theodorus locuti sunt: alii sunt, quibus post vocationem, benedictio accedit consecrationis, vel propositum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus scripserunt.

C. IX. ¶ Incesta sunt virgines, quae post consecrationem nubunt.

Unde idem Hieronymus contra eundem Iovinianum libro primo scribens, ait.

Virgines, quae post consecrationem nupserunt, non tam adulterae sunt, quam incestae.

a. 1. Corin. 7. b. peccavit. Hier. c. al. qua semel. d. 1. Tim. 5. e. Valde variant haec nomina in exemplaribus, & Burch. & Ivone. Burch. lib. 2. c. 157. Panorm. lib. 3. c. 209. f. al. ministerio inchoavit. g. Burch. & Ivo lib. 1. Panorm. lib. 3. c. 200. h. Ad. 1. i. Ad. 2.

DISTINCTIO XXVIII.

¶ Cetero ostensum est, quod nolentes vivere continentiam, nec ad subdiaconatum, nec ad superiores possunt gradus confendere. Unde ad subdiaconatum accedentes, non sine voto castitatis jubentur admitti, auctoritate B. Gregorii, qui scribens Petro subdiacono lib. 1. epistola 42. in fine ait.

C. I. ¶ Non fiat subdiaconus, qui se castitatem non promiserit.

Nullum a facere subdiaconum praesumant Episcopi, nisi qui se victurum castitatem promiserit, & nullus interjessus: Quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cujus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

C. II. ¶ Subdiaconus, & supra constituti, continentiam, uxorem, aut concubinam ducentes, ecclesiastico beneficio, & officio careant.

Item Innocentius secundus in concilio Rom. c. 5.

Ducerimus b, ut ii, qui in ordine subdiaconatus & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. Cum enim ipsi templum, vasa Domini, & sacrarium Spiritus sancti debeant esse, & dici indignum est eos cubiculis, & immunditiis deservire.

C. III. ¶ Castitatem se victurum promittant in Diacono, vel Presbytero ordinandi.

Item ex concilio Toletano 4. c. 26.

¶ Quando a presbyteri, aut diaconi per parochias constituuntur: oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, ut castitatem, & pure e vivant sub Dei timore, ut dum eos talis professio obligaverit, vitae sanctae disciplinam se retineant.

C. IV. ¶ Qui longam corporis sui continentiam non habet, in Episcopatum eligi non debet.

Item Gregorius clero, & nobilibus civibus Neapolitanis, lib. 8. epist. 40.

¶ Prorsusquam ad nos scripta vestra discurrent, loannem diaconum, qui ab altera parte electus est, parvulam habere filiam, ex quorundam relatione cognovimus. Unde, si rationem voluissent attendere, nec alium eligere, nec ipse debuerat consentire. Nam qua praesumptione ad episcopatum audeat accedere, qui adhuc longam corporis sui continentiam filiola i teste convincitur non habere?

¶ Filiola. Sic emendatum est ex originali, Anselmo, & Polycarpo, cum antea legeretur, filia. Superius etiam dixerat, parvulam filiam, quibus vocibus recens incontinentia manifeste exprimitur.

C. V. ¶ Ad subdiaconatum accessuri continentiam profiteantur.

Item ex concilio Toletano 2. c. 1.

¶ De iis, quos voluntas parentum a primis infantiae annis clericatus officio mancipavit, statui-mus observandum, ut mox detonsi, vel ministerio lectorum traditi, in domo ecclesiae sub episcopali praesentia a praeposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum aetatis suae compleverint annum, coram totius cleri, plebisque conspectu, voluntas eorum de experendo conjugio ab Episcopo perscrutetur: quibus si gratia castitatis Deo inspirante placuerit, & promissionem

a. Infra dist. 31. c. ante triennium. b. Panorm. lib. 3. cap. 142. c. diaconatus. Panorm. d. Burch. lib. 2. c. 157. Anselm. l. 7. c. 106. Ivo p. 3. c. 230. & p. 6. c. 248. Panorm. lib. 3. cap. 22. e. al. pie. f. al. disciplinam retineat. cod. regius. g. Anselm. l. 6. c. 9. al. 16. Polyc. l. 2. tit. 2. h. al. recurrerent. al. deservissent. i. Anselm. l. 7. c. 142. k. al. professionem.

castimonie suae absque conjugali necessitate sponde-
rent servaturos; hi tamquam appetitores archissima via,
levissimo Domini jugo subdantur; ac primo subdiacona-
tus ministerium habita probatione professionis suae a
vigesimo anno suscipiant. Quod si inculpabiliter, ac in-
offense vigesimum quintum annum aetatis suae peregerint,
ad diaconatus officium, (si scienter implere posse ab Epi-
scopo comprobantur) promoveri debent. Cavendum
tamen est his, ne quando suae sponsonis immemores, ad
terrenas nuptias, aut ad furtivos a concubitus ultra re-
currant. Quod si forte fecerint, ut sacrilegii rei b ab ec-
clesia habeantur extranei. Quibus autem voluntas pro-
pria interrogationis tempore desiderium nubendi persua-
serit, concessam ab Apostolo licentiam auferre non pos-
sumus; ita ut cum provectae aetatis in conjugio positi, re-
nuntiaturos se pari consensu operibus carnis sponde-
rint, ad sacros ordines c aspirent.

1 ¶ Clericatus] In omnibus editionibus, & duobus codi-
cibus Vaticanis conciliorum legitur, in clericatus officio, vel mo-
nachali [al. monachi] posuit. Sed in codice Lugensi regio-
nibus eodem modo atque apud Gratianum.

2 ¶ Ministerio lectorum] in omnibus codicibus concilio-
rum ante citatis (etiam Lucensi) legitur, ministerio lectorum.
Verum in epistola prima Syraci ad Himerium, c. 9. & Innocentii 24.
c. 1. (ubi de eadem serere agitur) est, lectorum ministerio, seu
officio.

C. VI. ¶ In conjugio constitutus ad sacerdotium
assumere non debet.

Item ex concilio Arelat. 2. c. 2.

5 ¶ Assumi ad aliquem ad sacerdotium in conjugii vin-
ps dulo constitutum non oportet, nisi fuerit promit-
ta conversio.

C. VII. ¶ Non ordinentur diaconi, qui
castitatem non profitentur.

Item ex eodem tertio.

¶ Præterea i placuit, ut deinceps non ordinentur dia-
coni, nisi qui prius conversionis proposito professi fue-
rint castitatem.

1 ¶ Præterea] In Arelatensibus, quae octant, hic ipse
genitus canon non invenitur. Sed sententia habetur in tertio c. 2.
ad finem.

¶ Verum illa priori auctoritate diaconis videtur permitti con-
jugium, cum ad sacerdotium tantum conjugati prohibeantur as-
sumi. Porro sequenti auctoritate videtur permitti subdiaconi,
cum de diaconis specialiter praecipitur, ut sine probatione castitatis
non ordinentur.

C. VIII. ¶ Diaconi non prohibeantur a mi-
nisterio, si in ordinatione dicunt se
continere non posse.

Hoc idem in Ancymana synodo videtur esse permis-
sum, in qua, c. 10. (al. 9.) sic statutum est.

Diaconi e quicunque, cum ordinantur, si in ipsa or-
dinatione protestati sunt, dicentes, velle se habe-
re uxores, nec posse se continere, hi si postea ad nuptias
venerint, maneat in ministerio; propterea quod his
Episcopus licentiam dederit. Quicunque sane tacue-
runt, & susceperunt manus impositionem, professi con-
tinentiam, si postea ad nuptias venerint, a ministerio ces-
sare debebunt.

C. IX. ¶ Presbyter ducens uxorem, ab ordine
deponatur.

Item ex concilio Neocaesariensi, c. 1.

6 ¶ Presbyter si uxorem duxerit, ab ordine suo illum
ps deponi debere: Quod si fornicatus fuerit, vel ad-
ulterium commiserit, extra ecclesiam abjici, & ad pœni-
tentiam inter laicos i redigi oportet.

a al. laborator. b al. redamantur. & ab] orig. man-
fer. reg. c al. gradus. d Paulo alter in orig. e Pann.
lib. 3. cap. 17. Poly. lib. 3. tit. 21. Burch. lib. 2. cap. 108. 1vo part. 6. cap. 12.
i Pann. lib. 3. cap. 21.

1 ¶ Inter laicos] Graeci legitur, ἑσθ' αὐτῶν τελευτῶν, ἢ
ἡγοῦν αὐτῶν ἐς μετάνοιαν: quae Dionysius exiguus
veritas, amplius pelli debet, & ad poenitentiam redigi. ubi
nulla mentio sit poenitentiae inter laicos agenda: de qua te capiti-
stus dicitur infra 30. dist. c. fin.

C. X. ¶ De eo, qui relictam cuiusdam diaconi
duxit uxorem.

Item Gregorius lib. 11. epist. 19.

7 ¶ Via a sunt culpa, in quibus culpa est, relaxare
ps vindictam, quatenus semper est veritas, ut in-
quiri debeat, utrum accusatum noxa condemnet, an a
poena innocentia patefacta subducatur. Itaque pervenit
ad nos Fantinum b defensorem ultionem exercere in
Petrum latorem praesentiam voluisse, pro eo, quod
(quantum dicitur) relictam cuiusdam diaconi, tempo-
re, quo conductor fuit, marito tradiderit. Sed quoniam
iste conjugem diaconi asserit non fuisse, dicens, nec
eam virginem e ad eum venisse; denique d nec religio-
sam mutasse vestem, postquam ille in ordine sacro pro-
motus est; adiciens etiam, praesquam ad diaconum per-
veniret, & postea, prava illam opinionem vixisse: Ideo
fraternitatem tuam his hortamur assatibus, ut cum Dei,
sicut decet, timore causam: hanc subtili omnino inve-
stigatione perquirat, ut, si in conjugio diaconi mulie-
rem, de qua agitur, fuisse confiterit, & suprapraescriptus
lator memorato defensori, & rectori patrimonii, ad
vindictam modis omnibus tradatur, & cum competi-
ti emendatione ii, qui male sociati sunt, disjungantur.
Si vero in ejus conjugio non fuit, memoratum Fantinum
ex nostro mandato commoneare te volumus, ut ei facere
nil praesumat, nec falsa o illum accusatio apud eum in al-
quo praerogaverit.

C. XI. ¶ De uxore presbyteri, vel diaconi, si a-
liis se conjugaverit.

Item ex concilio Aurelianensi 1. c. 11.

¶ Si se cuiquam mulier duplici conjugio, presbyteri, vel
diaconi relicta conjunxerit, aut se separaverit: aut
certe, si in criminis g intentione perliterint, pati excom-
municatione plebantur.

C. XII. ¶ De eoderm.

Item ex concilio Martini Papae.

¶ Si b qua uxor Episcopi, vel Presbyteri, aut Diaconi
S maritum acciperit, nullus clericus, nulla religiosa per-
sona i cum ea convivium sumat; nunquam communicet
morienti tamen k ei sacramenta subveniant.

C. XIII. ¶ Cuiusdam Episcopi ordinatio dis-
fertur, quia uxorem habet, &
filiis.

Item i Pelagius Cethego parricid.

8 ¶ De l Syracusanae urbis anitite opraveramus in
ps ipso initio, gloriae vestrae desideris obedire, ni-
si nos multiplex ratio ipsius non pacis temporibus or-
dinationem disterre sacerdotii coegisset. ob hoc, quod
vel personae qualitas (sicut & vos melius nostis) vel su-
perstes uxor, aut filii (per quos ecclesiastica solet peri-
cilitari substantia) nostros animos diutius ab ejus ordi-
natione suspendenter. Et quantum ad cautelam huma-
nam pertinet, integro pene anno distulimus, opinan-
tes, quod in melius Syracusanorum provenire possit
electio: Sed quia in voluntatis suae proposito irrevoca-
biliter perstiterunt, & nullus est alius in eadem reper-

a Ivo part. 3. cap. 26. b Ivo part. 6. cap. 19. c virgi-
nem illam.] orig. d ut nec religiosam vestem mutare presu-
meret.] in orig. & apud Ivonem. e Est etiam apud Ivonem,
non autem in orig. f al. castigati d. castitate servata so-
parentur. g al. criminum. h Apud Martinum Brouer.
cap. 29. & conc. Tol. cap. 18. i abest a concilio. k al. ma-
ritum. l Ansel. lib. 6. c. 22. al. 46. Poly. lib. 2. tit. 11.

aus ecclesia, nisi longioribus adhuc temporum differret spatii; ne paulo amplius infamarent (sicut filii nostri magnifici viti pratoris reificatione didicimus) inter hujusmodi ambiguitatis illud consultius judicavimus faciendum, ut congrua providentia causam, propter quam principalis constitutio a habentem filios, & uxorem ad episcopatus ordinem promoveri prohibet, salva dispositione consilii b. nuntiemus. Quae de re summo studio ab eodem Syracusanae urbis Episcopo, priusquam a nobis contingeret ordinari, hujusmodi exegimus cautionem, per quam & suam fateretur, quantum esset, praesentis temporis habita rerum descriptione, substantiam, & nihil unquam per se, aut per filios, & uxorem, sive quamlibet propinquam aut domesticam, vel extraneam forte personam de rebus usurparet ecclesiae, & universa sui episcopatus quaesita tempore, ecclesiae sua dominio fociaret: nihil ultra id, quod modo scriptum est filiis suis, vel haeredibus relicturns.

¶ Item Pelagius] Anselmus, & auctor Polycarpi eadem epistola referunt haec, quae caput istud antecedunt. Quod de ordinando ecclesia Catinensis Episcopo, salubris electione iudicii fieri desideratis, agnovimus: confestim sequenti die cum iusta morem discutiens tertio, quo venit, die, Episcopum consecravimus: simili quidem modo de Syracusana, & quae sequuntur. In Polycarpo tamen inscriptio est. Gelasius Papa Ceto. Ivo autem in epistola ad Hugonem Archiepiscopum Lugdunensem quae incipit, Causam Beluacensis, &c. ita scribit. Si enim Papa Gelasius quondam Syracusanae urbis electum, uxorem habentem, & filios interveniente Cethego patrio, &c.

¶ Ecce hac auctoritate electus in episcopatum non prohibetur 2. habere uxorem, & filios. Eligi autem ad episcopatum non debet, nisi aut sacerdos, aut diaconus: subdiaconus vero non, nisi necessitate cogente: sive ergo presbyter, sive diaconus, sive subdiaconus fuerit, apparet quod in praesati ordinibus constitutus, licet e matrimonio uti possunt. ¶ Quia ergo auctoritate Gregorii, qui relictam diaconi, marito tradidit, puniendus est; item in Neocaesariensi concilio presbyter ducens uxorem, non diaconus, jubetur deponi; item in Ancyrana synodo, diaconi, qui in ordinatione sua dicunt se velle habere uxores, si postea venerint ad nuptias, non prohibentur a ministerio: patet, quod nec diaconi, nec subdiaconi sunt prohibendi a conjugio. Sed quod de electione obicitur, verum quidem est in episcopatum non eligendum, nisi in sacris ordinibus constitutum: sed ipsum uxorem habere, & filios, non repugnat praesentibus auctoritatibus de continentia clericorum. ¶ In laicali enim habitus, vel in minoribus constitutus pariter habere uxorem, & filios: & si postea ex consensu uxoris continentiam professus, subdiaconatum, vel diaconatum, vel presbyterii gradum adeptus fuerat, arctamen uxori, & filijs ipsam necessaria subministrare oportebat. ¶ Illud autem Gregorii duobus modis solvitur: vel quia ecclesia illi, cui diaconus ille ministraverat, nondum continentia votum susceperat in diacono & reliquis ministris; vel quia (sicut de electo in episcopum antea scriptum est) ante subdiaconatum memoratus diaconus eam in uxorem duxerat. ¶ Illud autem Neocaesariensis & Ancyranae synodi, vel ex tempore, vel ex loco intelligitur. Ex tempore, quia nondum erat introducta continentia ministrorum aliorum. Ex loco, quia utraque synodus orientalis est, & orientalis ecclesia non suscipit generale votum castitatis: hic tamen diligenti observatione custodit, ut post adeptum sacerdotium, desinita priore uxore, cum qua sacerdos factus fuerat, si alteram duxerit, deponatur.

¶ Non prohibetur] A plerisque vestris exemplaribus abest distinctio, non: recentia tamen est, quoniam hic Gratianus in alteram partem disputando, ex canonibus

a Novella 6. & 123. in princ. b al. concilii. c al. legitime. d auct. militaverat.

prius citati praesertim hoc probare subdiaconus, diaconus, atque etiam presbyterus, non fuisse prohibitum usum conjugii. Quod tamen qualiter accipiendum sit, ipse postea declarat a versis. Sed quod usque ad versis. Illud autem. Hac de re agitur etiam infra in notatione ad principium dist. 31.

C. XIV. ¶ Presbyter causa religionis non contemnat propriam uxorem.

Item apponitur illud quod legitur in canone Apostolorum, c. 6. al. 3.

¶ Si quis docuerit sacerdotem sub obtentu religionis propriam uxorem contemnere, anathema sit.

¶ Gratianus refert sensum canonis, ceteri collectores ipsa etiam ferre verba.

C. XV. ¶ Anathema sit, qui presbyterum conjugatum discernerit a communione, nuptiarum occasione.

Item ex concilio Gangrensi, c. 4.

¶ Si quis b. dixerit presbyterum conjugatum, tamquam occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab eis oblatione ideo se abstinere, anathema sit.

¶ Graecis est, Ετις διακονοι το πρεσβυτερον τερον ζευγαριον, & ος μη ζευγαριον, & ος οδω, & ος Φορας μετ' λαμψαων, & ος οδω, & ος. id est. Si quis secerat se a presbytero, qui uxorem duxit, tamquam non oporteat, illo liturgiam peragente, de oblatione percipere, anathema sit. quae versio non multum discrepat a versione Dionysii exegui.

C. XVI. ¶ Ab officio abstinere presbyter non legalibus nuptijs detentus.

Item ex sexta synodo in Trullo, c. 26.

¶ Presbyterum e per ignorantiam non legalibus nuptijs detentum, cathedram quidem habere, sed ab officio i abstinere praecipimus: sufficit enim hujusmodi indulgentia ei: Quia benedicere aliis eum, qui vulnera sua debet curare, consequens non est. Benedictio enim, sanctificationis traditio est. Qui vero hanc non habet propter delictum a ignorantia, quomodo aliis tradet? Non igitur publice, neque private benedicat; nec corpus Domini dispenset aliis, nec alio modo ministrat: sed sufficiat ei, quod praesidet: & imploret a Deo, ut dimittatur ei iniquitas ignorantiae suae. Manifestum est autem, quod hujusmodi non legitime nuptiae solvantur, & nullatenus vir accessum habeat ad eam, propter quam sacro ministerio privatus est.

¶ Ab officio] Graecis est, των j λαιων κληρικων, id est, a ceteris officiis.

C. XVII. ¶ De presbytero non est laici iudicandum.

Item Nicolaus ad consulta Bulgarorum, c. 70.

¶ Consulendum e decemitis, utrum presbyterum t habentem uxorem debeatis sustentare, & honorare; an a vobis projicere. Ad quod respondemus, quoniam licet ipsi valde sint reprehensibiles; vos tamen Deum convenit imitari; qui s solem suum oriri facit super bonos, & malos. Dejicere vero eum a vobis ideo non debetis, quoniam nec ludam Dominus, cum esset mendax discipulus, de numero Apostolorum ejecit. Verum de presbyteris, vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, nec de eorum vita quidpiam investigandum, sed Episcoporum iudicio, quidquid est, per omnia reservandum.

a Burch. lib. 1. cap. 78. Ivo p. 5. cap. 184. Pann. lib. 3. cap. 113. b Burch. lib. 3. cap. 75. Ivo part. 2. cap. 128. & part. 3. cap. 118. c Simile etiam in 3. canon. eiusdem synodi, & apud Basilium in epist. ad Amphilochem, cap. 27. d τὸ εὐαγγέλιον πνευματικόν. e Ivo p. 2. cap. 32. Pann. lib. 3. c. 12. f Matth. 7. D 4

I ¶ Presbyterum] In ultimo cap. harum responsionum referuntur Bulgavorum verba, dicentium multos apud se esse Gracos, & Armenos, & alios, qui diversa docerent. Nondum enim a Romana sede Episcopum, aut Presbyterum acceperant. Quamobrem nihil mirandum, si presbyter, de quo in hoc capite agitur, conjugatus erat.

DISTINCTIO XXIX.

S Ed notandum est, quod secundum Isidorum, pleraque capitula ex causa, ex loco, ex tempore, ex persona consideranda sunt.

C. I. ¶ Ex tempore, loco, & persona, & causa regule canonum intelliguntur.

Ante enim Isidorus.

S Ciendum est, quod pleraque capitula ex causa, ex persona, ex loco, ex tempore consideranda sunt, quorum modi, quia medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli intricando impinguntur, cum ante judicant, quam intelligant, ante inculpani, quam iterando lecta perquirant.

C. II. ¶ Pro diversitate rerum temperantur regule sanctorum.

Hinc etiam Gregorius ait.

R egula a sanctorum Patrum pro tempore, loco, & persona, & negotio, instante necessitate tradita sunt.

C. III. ¶ Pro diversitate locorum, temporum, & hominum, scriptura intelligenda sunt.

Item Hieronymus in proximo epistola ad Ephesios.

N ecessè est, ut iuxta diversitates locorum, & temporum, & hominum, quibus i scripturae sunt, diversas causas, & argumenta, & origines habeant. Et quomodo B. Iohannes b in Apocalypsi sua, ad septem scribens ecclesias, in unaquaque earum specialia vel vitia reprehendit, vel virtutes probat, ita & sanctus Apostolus Paulus, per singulas ecclesias vulneribus medetur illatis: nec ad instar imperiti medici, uno collyrio omnium oculos vult curare.

I ¶ Quibus scripturae] Antea legebatur, quibus diversae scripturae facta sunt. Emendatum hoc est ex manuscriptis, & originali, quemadmodum & nonnulla alia.

DISTINCTIO XXX.

I llud autem, quod in canone Apostolorum, & in Gangrensi concilio, & in sexta synodo legitur, ex causa consideratur, & ex tempore. Causa fuit haeresis Manichaeorum, quia conjugium derestabantur, sicut etiam quorundam superstitione multa in catholicorum detestationem introduxisse invenitur, contra quos in Gangrensi concilio capitibus sexdecim statutum legitur.

I ¶ Manichaeorum] Proprie Gangrensi synodus statuit contra Eustathianos, ut supra dist. 16. c. prima adnotatio. Sed huic errorem Eustathiani hauserant a Manichaeis.

C. I. ¶ De multimoda superstitione haereticorum, quos Gangrense concilium anathematizavit.

S ciant qui filii parentes, maxime fideles, deseruerint occasione Dei cultus, hoc iustam esse iudicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, ut hoc ipsum r in eis venerint, quod fideles sunt, anathema sint. d

I ¶ In aliquot vetustis exemplaribus haec omnia, qua hic citantur ex concilio Gangrensi, unico capite, & conjuncta oratione leguntur. Sunt autem ex prisca versione. Sed ea,

a Anselm. lib. 4. cap. 33. b Apocal. c Ivo p. 8. c. 115. d. al. sit.

qua est Dionysii exigua longe magis respondet originali Graco quamvis neque ipsa usquequaque.

I ¶ Vi hoc ipsum] Graco est, Πρωτοιμοδιης δηλος τε παρ αυτις της θεοσεβειας. Id est, Quod scilicet divinus cultus apud ipsos omnibus rebus praefatur.

C. II. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 17.

Q uaeunque a mulier, religioni r iudicans convenire, comam sibi amputaverit, quam Deus ad velamen eius 2, & ad memoriam subjectionis illi dedit, tanquam resolvens jus subjectionis, anathema sit.

I ¶ Religioni] Graco est, Δία του κοδιου της κεφαλης, id est, Ob eam, qua existimatur pietatis exercitatio; quod Dionysius vertit; propter divinum cultum, ut existimat. Graci enim religiosorum, quos nos dicimus, vitam proprie εσχησι nominabant. Burchardus, & Ivo in par. 7. secuti sunt versionem Dionysii, in ista via autem Ivo prisca.

2 ¶ Ad velamen eius] Haec non sicut in Graco originali, neque in versione Dionysii. Videtur autem sumpta ex epist. prima ad Corin. c. 11.

C. III. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 14.

S i qua mulier derelicto viro discedere voluerit soluto vinculo conjugali, nuptias condemnando b, anathema sit.

C. IV. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 10.

S i e quis propter Deum virginitatem professus, in conjugio positus per arrogantiam vituperaverit, anathema sit.

C. V. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 9.

S i quis vel virginitatem, vel continentiam professus r, tamquam abominabiles nuptias iudicet, & non propter hoc solum, quod continentiae, & virginitatis bonum, sanctum propositum est, anathema sit.

I ¶ Professus] Hic erat additum, in conjugio: quod neque est in canone Graco, neque etiam in Latino, qui citatur infra dist. 31. c. quicumque, neque in multis manuscriptis Gratiani codicibus.

C. VI. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 13.

S i e qua mulier suo proposito utile iudicans, ut virili veste utatur, propter hoc virilem habitum imitetur r, anathema sit.

I ¶ Imitetur] Graco legitur, Καθ αυτην εσθωθω ζωνοεις εσθησεις, κα δ ερον αυδ αυτες. qua Dionysius exiguis apte vertit, & pro solito muliebri amictu virilem sumit, scq. habet Burchardus, & fere etiam Ivo.

C. VII. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 18.

S i quis f tanquam hoc continentiae convenire iudicans, die Dominico jejunaverit in ejusdem r diei contemptum anathema sit.

I ¶ In ejusdem] In originali huius prisca versione est, aut in ejusdem diei contemptum: quod in versione Dionysii, quam attulerunt Burchardus, & Ivo, istu vocibus videtur exprimitur, aut contumaciam, ali propter contumaciam. Sed in Graco vulgato nihil est, quod istu respondeat.

a Burch. lib. 8. cap. 62. Ivo part. 7. cap. 60. & part. 8. cap. 320. * Ivo part. 8. cap. 226. & 317. b al. commendo. c Reperitur infra dist. 31. c. quicumque, ex versione Dionysii Burch. l. 8. c. 64. Ivo part. 7. cap. 82. d & part. 8. cap. 316. & Ivo secundo loco ex hac eadem versione. Burchard. lib. 8. cap. 61. Ivo part. 7. cap. 79. e Burch. l. 8. cap. 60. Ivo part. 7. cap. 78. f Burch. l. 13. c. 219. Ivo part. 4. c. 91.

